

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертаційну роботу
Жарікова Антона Юрійовича
на тему «Бюджетно-податкова політика
в умовах економічних перетворень»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

1. Актуальність теми.

Результативність економічних перетворень значною мірою залежить від стійкості бюджетної системи країни, дієвості впливу бюджетних інструментів на соціально-економічний розвиток країни. Ефективність функціонування податкової системи певною мірою визначається рівнем поєднання та узгодженості фіскальної та стимулюючої складової. Вагомим завданням податкового регулювання як інструменту впливу на економічні процеси є встановлення певного оптимального рівня оподаткування та механізму адміністрування податків, що забезпечать поєднання інтересів платників податків та держави. Важливим є удосконалення та посилення ефектів податкового стимулювання людського капіталу як інструменту ендогенного економічного зростання. Вплив фінансово-бюджетної політики на економічні процеси полягає в стимулюванні внутрішнього попиту для підтримки достатньо високого рівня зайнятості населення, розбудові інфраструктури та посилення інноваційної складової економічного розвитку. Бюджетна політика як складова суспільно-економічних відносин полягає у сукупності відповідних форм взаємозалежностей та взаємовпливів інституційних компонентів бюджетного простору та економічного середовища у процесі формування бюджету та використання бюджетних коштів для досягнення стратегічних цілей та основних завдань розвитку суспільства.

Вищезазначене свідчить про актуальність та своєчасність дисертаційної роботи Жарікова Антона Юрійовича.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Державного торговельно-економічного університету: «Фінансово-бюджетна стратегія економічного зростання» (номер державної реєстрації 0119U100577), «Фінансова політика соціально-економічного розвитку країни» (номер державної реєстрації 0121U100344), «Державна фінансова політика суспільного розвитку» (номер державної реєстрації 0122U001433).

3. Ступінь обґрунтованості основних положень і висновків, сформульованих в дисертації.

Сформульовані Жаріковим А.Ю. основні положення і висновки обґрунтовані достатньою кількістю наукових положень та підтверджені науковими результатами. Здобувачем досягнуто основну мету дослідження – розкриття теоретичних засад та удосконалення методологічних положень системи формування бюджетно-податкової політики, підвищення фінансово-бюджетної результативності в умовах економічних перетворень.

4. Достовірність основних наукових положень, висновків проведених наукових досліджень та одержаних результатів.

Достовірність результатів дослідження, висновків і рекомендацій, які містяться в дисертаційній роботі в цілому є достатньою. Наукова проблема досліджена автором, базується на аналізі законодавчих та нормативно-правових актів з питань формування бюджетно-податкової політики, статистичних та аналітичних матеріалів органів державного управління, наукових працях провідних вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів.

Наукові положення, результати, висновки дисертаційного дослідження підтверджуються публікаціями у наукових виданнях та їх оприлюдненням на наукових конференціях. Опубліковано 10 наукових праць, у тому числі три статті у наукових фахових виданнях, одна стаття у наукових виданнях країн Європейського Союзу, 6 публікацій у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських конференцій, загальним обсягом 3,1 друк. арк.

Аналіз дисертаційної роботи, розроблених і представлених в ній наукових положень дозволяє зробити висновок про достатній ступінь їх обґрунтованості згідно встановлених вимог та відповідність дисертації Жарікова А.Ю. освітньої-науковій програмі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

5. Новизна основних наукових положень, висновків, проведених наукових досліджень та одержаних результатів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розкритті сутності формування та реалізації бюджетно-податкової політики в умовах економічних перетворень, яка полягає у системі державного управління фінансово-економічними відносинами виходячи з пріоритетів розвитку суспільства, змін фінансово-економічного середовища, використанні сукупності адаптивних фіскальних інструментів відповідно до економічного стану, що надасть можливість підвищити обґрунтованість бюджетного планування, фінансово-бюджетну результативність в умовах недостатнього рівня податкових надходжень, необхідності динамічної збалансованості видаткової частини бюджету. У дисертації удосконалені підходи щодо формування бюджетно-податкової політики у системі соціально-економічного розвитку країни; підходи щодо дієвого використання бюджетно-податкових механізмів як складової фінансово-економічної політики держави.

Значним доробком автора є розвинуті інституційні засади бюджетно-податкових відносин, що сприятиме результативності суспільно-економічних перетворень.

6. Практичне значення одержаних результатів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розкритті сутності бюджетно-податкової політики, розробці та реалізації бюджетно-податкової політики, підвищення фінансово-бюджетної результативності в умовах економічних перетворень.

Наукові результати, висновки дисертаційного дослідження впроваджено у діяльність Секретаріату Кабінету Міністрів України при опрацюванні проєктів нормативно-правових актів з питань формування бюджетної та податкової політики, у навчальному процесі Державного торговельно-економічного університету.

7. Оцінка ідентичності анотації та основних положень дисертації.

Аналіз змісту анотації та основних положень тексту дисертаційного дослідження Жарікова Антона Юрійовича свідчить про їхню повну ідентичність в частині формулювання теми, об'єкту, предмету, завдань, положень, новизни, висновків до розділів, загальних висновків. Загалом зміст анотації відтворює інформацію про методологію дослідження, способи аргументації положень, основні ідеї тексту, викладені стилю. Дисертація відповідає вимогам, встановленим Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

8. Структура дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, показано зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, сформульовано мету і завдання дослідження, наведено наукову новизну одержаних результатів, показано практичне значення отриманих результатів, апробацію результатів дослідження та публікації.

У першому розділі «Теоретичні засади формування бюджетно-податкової політики» розкрито економічну сутність бюджетно-податкової політики, підходи до формування бюджетно-податкової політики у системі фінансово-економічних відносин, узагальнено та систематизовано досвід формування та здійснення бюджетно-податкової політики у країнах з розвинутою та трансформаційною економікою.

У другому розділі «Становлення системи формування бюджетно-податкової політики України» досліджено інституційні засади бюджетно-податкових відносин в Україні, підходи до формування бюджетно-податкової політики у системі соціально-економічного розвитку країни.

Третій розділ «Основні напрями бюджетно-податкової політики в умовах економічних перетворень» присвячений обґрунтуванню пріоритетів формування бюджетно-податкової політики економічного розвитку та визначено напрями удосконалення бюджетно-податкових механізмів як складової фінансово-економічної політики.

Висновки дисертації містять узагальнені результати дослідження щодо теоретичних засад та механізмів формування бюджетно-податкової політики в умовах економічних перетворень.

9. Окремі дискусійні питання та зауваження.

Відзначаючи позитивні сторони роботи, слід звернути увагу на певні зауваження та дискусійні положення, а саме:

1. У дисертації зазначено, що під час економічних та соціальних перетворень актуалізуються питання розробки методів та інституційних механізмів підвищення ефективності формування і реалізації податкової політики держави (с. 30). Однак, важливо було б більш поглиблено розкрити інституційні механізми підвищення ефективності формування і реалізації податкової політики держави.

2. Автором зазначено, що важливою передумовою достатньо високих темпів соціально-економічного розвитку країни є його стабільне фінансове забезпечення, яке має досягатися шляхом забезпечення інституційної координації податкової та бюджетної політики (с. 95). Проте, доцільним було б більш розгорнуто показати напрями та механізми забезпечення інституційної координації податкової та бюджетної політики.

3. У дисертаційному дослідженні визначено, що ефективність податкової політики, певним чином, залежить від спроможності уповноважених інституцій справляти податки та збори для забезпечення фіскальної функції (с.51). Разом з

тим, важливим було б приділити більше уваги економічній сутності забезпечення фіскальної функції.

4. У дисертаційній роботі визначено, що на сучасному етапі розвитку державних фінансів важливим є підвищення ефективності видатків бюджету як дієвого інструменту впливу на соціально-економічний розвиток суспільства (с. 105). Разом з тим, на нашу думку, було б доцільним більш поглиблено розкрити механізми підвищення ефективності видатків бюджету.

5. У дисертаційному дослідженні зазначено, що вагомими завданнями у процесі розробки та реалізації державної фінансової політики є удосконалення системи управління публічними фінансами, посилення ефективності бюджетних механізмів, спрямованих на економічне зростання (с.186). Водночас, слід було б приділити більше уваги питанню удосконалення системи управління публічними фінансами.

Разом із тим, висловлені зауваження мають переважно дискусійний характер і не знижують загалом достатньо високого теоретико-методологічного рівня представленої дисертаційної роботи.

10. Загальний висновок та відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Жарікова Антона Юрійовича на тему «Бюджетно-податкова політика в умовах економічних перетворень» є актуальною за змістом, логічно структурованою, містить наукову новизну та практичну цінність. Тема і зміст дисертації відповідають спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»).

Дисертаційна робота не містить ознак порушення академічної доброчесності. Наукові положення, що містяться в дисертації та виносяться на захист, отримані здобувачем особисто. Опубліковані наукові праці за матеріалами дисертаційної роботи відображають зміст дисертації та результати наукового дослідження. Основні положення дисертації обговорені на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях.

Підсумовуючи, слід зазначити, що рецензована дисертація «Бюджетно-податкова політика в умовах економічних перетворень» є завершеною науковою працею, яка відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 р. № 40, вимогам освітньо-наукової програми, яку завершив здобувач, вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44. Наведені у рецензії зауваження не знижують наукового рівня і загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

Загалом дисертаційна робота на тему «Бюджетно-податкова політика в умовах економічних перетворень» заслуговує на позитивну оцінку, а її автор – Жаріков Антон Юрійович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

РЕЦЕНЗЕНТ:

**Професор кафедри фінансів
Державного
торговельно-економічного університету,
доктор економічних наук, професор**

Н. Пасічний

Микола ПАСІЧНИЙ

Підпис *Миколи Пасічного* засвідчую
Начальник відділу кадрів _____
Н. Шевченко

44470624